Czym jest child grooming
uwodzenie dzieci online

116SOS.PL

NASK

dyżurnet.pl
NASK

Child grooming, czyli uwodzenie dzieci online jest nie tylko jedną z często stosowanych form seksualnego wykorzystywania dzieci w internecie, ale także staje się coraz poważniejszym problemem społecznym.

Child grooming może być długotrwałym i wieloetapowym procesem. Sprawca najczęściej **nawiązuje kontakt z dzieckiem** za pośrednictwem środków komunikacji, z których korzystają najmłodsi – serwisów społecznościowych, popularnych komunikatorów, czatów (także tak zwanych „czat ruletek", polegających na losowym doborze rozmówców) czy gier online umożliwiających komunikację między graczami. Może podawać się za rówieśnika lub nie ukrywać swojego prawdziwego wieku. Najczęściej po nawiązaniu kontaktu za pomocą jednego kanału - na przykład czatu, rozmowa przenosi się do komunikatora umożliwiającego więcej opcji komunikacji – takich jak wysyłanie zdjęć, filmów czy rozmów wideo na żywo. Wiąże się z tym zjawisko **sekstingu**, czyli seksualnie nacechowanej komunikacji tekstowo-wizualnej. To przesyłanie wiadomości, zdjęć i filmów o seksualnym charakterze.

W kolejnym etapie **sprawca buduje zaufanie dziecka**, często kreując swoją tożsamość poprzez dostosowanie prezentowanych treści w taki sposób, aby były zbieżne z profilem potencjalnej ofiary. Bazuje na tym, czego może brakować dziecku – zazwyczaj poprzez poświęcanie uwagi rozmówcy, potwierdzanie jego wartości czy częste komplementowanie. Jednocześnie sprawca **bada ryzyko ujawnienia kontaktu** z dzieckiem, zadając pytania o najbliższe otoczenie – relacje z rodzicami, miejsce zamieszkania, warunki domowe.

Następnie sprawca dąży do zaprzyjaźnienia się z dzieckiem i stopniowego przekraczania granic, coraz częściej wprowadzając tematykę seksualności do rozmów. Ignoruje lub bagatelizuje ewentualne obawy czy poczucie wstydu, dyskomfortu sygnalizowane przez dziecko. Przy budowaniu swojej pozycji przyjaciela, może próbować **izolować dziecko od najbliższych** – rodziny czy przyjaciół, starając się jednocześnie wykorzystywać zdobyte zaufanie dziecka i przenieść jego uwagę na siebie. **Niektórzy sprawcy stawiają się w roli – w swoim rozumieniu – „mentora"**, który ma wprowadzić dziecko w świat seksualności, często wbrew jego woli.

Należy podkreślić, że proces child groomingu może przebiegać znacznie szybciej i nie zawsze zawiera wszystkie opisane wyżej etapy. Kontakt może nabrać charakteru seksualnego już na początkowym etapie, co ułatwiają multimedialne funkcje oferowane przez komunikatory.

Niezależnie od czasu trwania procesu, **celem sprawcy jest wykorzystanie seksualne dziecka**, które może przybrać różne formy:

- rozmowy o charakterze seksualnym wbrew woli dziecka lub przy jego niepełnej świadomości w tym zakresie,
- prezentowania dziecku materiałów pornograficznych,
- doprowadzenia do spotkania i fizycznego wykorzystania dziecka lub do spotkania wirtualnego,
- wyłudzenia materiałów o charakterze seksualnym od dziecka.

W przypadku kiedy sprawca prosi dziecko o wysłanie materiałów określanych jako self-generated sexual content (czyli **samodzielnie wytworzonych materiałów – zdjęć, filmów – o charakterze seksualnym**), należy pamiętać, że „samodzielnie" nie oznacza „dobrowolnie". Wysłanie takiego materiału przez dziecko zazwyczaj jest poprzedzone stosowaniem przez sprawcę szeregu technik manipulacyjnych.

Jeśli dziecko na pewnym etapie kontaktu ze sprawcą będzie próbowało zerwać kontakt lub zacznie odmawiać spełniania próśb czy żądań rozmówcy, sprawca może w odwecie uciec się do aktów przemocy (także cyberprzemocy), takich jak **szantaż na tle seksualnym**. Sprawca, który uprzednio uzyskał od dziecka materiały o charakterze seksualnym, może grozić upublicznieniem ich w internecie lub przesłaniem do rodziny czy znajomych. Groźby mogą dotyczyć także samego faktu nawiązania kontaktu z osobą dorosłą bez wiedzy rodziców. Szantaż nabiera wagi w oczach dziecka szczególnie w przypadku, kiedy sprawcą jest osoba znana mu wcześniej lub postrzegana przez nie jako „autorytet" – zarówno z jego najbliższego otoczenia (rodzina, szkoła itp.), jak i z przestrzeni internetowej.

W każdym przypadku sprawca groomingu jest przestępcą zgodnie z art.200, 200a, 202 kodeksu karnego!

Child grooming
a popularni twórcy internetowi

Osoby seksualnie zainteresowane małoletnimi często **są obecne w internetowych środowiskach oraz na platformach, które umożliwiają łatwy kontakt z dziećmi,** np. popularne wśród młodzieży gry, platformy gamingowe, serwisy społecznościowe.

Zdarza się, że osoby te korzystają ze swojej popularności, zdobytego uznania w środowisku, w celu uwodzenia dzieci online. Inicjatorem kontaktu może być zarówno sprawca jak i osoba małoletnia, jednakże ich motywacje się różnią. Celem dziecka może być przede wszystkim wejście w interakcje z twórcą, którego podziwia. Sprawca natomiast, jeśli jest seksualnie zainteresowany małoletnimi, będzie kierował rozmowę na tematy seksualne, zmierzając do wykorzystania małoletniego. Sytuacja między sprawcą a osobą poszkodowaną staje się wtedy jeszcze bardziej skomplikowana, z powodu m.in. efektu autorytetu oraz zaufania, jakim osoby małoletnie obdarzają swoich idoli. Poszkodowany małoletni czuje się wyróżniony atencją, jaką otrzymuje od „gwiazdy". Z tego powodu może podchodzić bezkrytycznie do zachowań sprawcy oraz ulegać jego prośbom, nawet w przypadku gdy dziecko lub nastolatek czuje się niekomfortowo w zaistniałej sytuacji.

Jak zapobiegać ryzykownym kontaktom online?

Kluczowe jest zaufanie uzupełnione kontrolą – wyważoną pomiędzy stosowaniem rozwiązań takich jak aplikacje do kontroli rodzicielskiej, a rozmową z dzieckiem. Do osiągnięcia tego niezbędna jest wiedza rodzica w zakresie platform, zjawisk czy trendów popularnych wśród najmłodszych użytkowników internetu. Po materiały pomocne dla opiekunów można sięgać między innymi na strony: www.dyzurnet.pl i www.cyberprofilaktyka.pl

Wspierając dziecko w jego obecności w internecie, warto:

dowiedzieć się, z jakich serwisów dziecko korzysta i sprawdzić, co to za serwisy – na ile eksponowana jest tożsamość użytkownika, czy umożliwiają kontaktowanie się z obcymi osobami oraz wysyłanie plików (zdjęć/wideo). Większość dużych portali ma zakładkę z informacjami na temat polityki prywatności i bezpieczeństwa. Warto zapoznać się z metodami blokowania i zgłaszania niechcianych kontaktów w danym serwisie i uzgodnić wspólnie z dzieckiem zasady korzystania z serwisów.

porozmawiać z dzieckiem, w jakim celu korzysta z wybranych serwisów, czy ma świadomość zagrożeń. Jakie zainteresowania realizuje w sieci, czy ma swoich ulubionych twórców lub influencerów. Czy osoby, z którymi się kontaktuje i „ma w znajomych" są mu rzeczywiście znane również poza internetem. Nie krytykujmy ani nie wyśmiewajmy wyborów i zainteresowań dziecka, unikajmy kategorycznych zakazów. Kluczową cechą zapewniającą bezpieczeństwo w sieci jest asertywność, dlatego należy ją wzmacniać. Trzeba również pamiętać, że internet to bardzo dynamiczne środowisko i takie rozmowy powinno się przeprowadzać regularnie, aby **na bieżąco monitorować aktywność dziecka online**.

pamiętać, że regulaminy serwisów społecznościowych pozwalają na założenie konta od 13. roku życia. Jednak statystyki wskazują, że już o wiele młodsze dzieci często za przyzwoleniem rodziców są obecne w social mediach. Jeżeli rodzic decyduje, że dziecko jest już gotowe do obecności online, **powinien również mieć świadomość o istniejących tam zagrożeniach i robić wszystko, by im zapobiegać**

Warto rozmawiać z dzieckiem na temat możliwych zagrożeń internetowych oraz rozwijać u niego asertywność, jak i również umiejętność krytycznego myślenia, także w odniesieniu do działań podejmowanych przez osoby uznawane przez dziecko za autorytety.

Na co zwracać uwagę:

dziecko kontaktuje się z obcą osobą dorosłą

dziecko jest namawiane do udzielania informacji osobistych, dotyczących rodziny, miejsca zamieszkania, szkoły, znajomych obcej osobie

rozmówca dąży do spotkania „na żywo” lub online, na tzw. „kamerkach”

rozmówca kieruje rozmowę na tematy seksualne

dziecko jest proszone o wysyłanie swoich zdjęć lub zdjęcia otrzymuje

dziecko otrzymuje prezenty z nieznanego źródła

kontakt z tym samym rozmówcą prowadzony jest na różnych platformach i komunikatorach

dziecko niechętnie rozmawia z rodzicami o swojej działalności w sieci, woli utrzymywać to w tajemnicy

Gdzie zgłosić niepokojące zachowania?

1. Policja: wystarczy podejrzenie popełnienia przestępstwa. Zgłoszenia można dokonać w każdej jednostce Policji, ustnie lub pisemnie.

2. Serwisy internetowe: większość platform ma mechanizm zgłaszania nieodpowiednich treści oraz blokowania użytkowników. W przypadku zachowań nielegalnych warto wcześniej zabezpieczyć dowody: screeny rozmów, zdjęcia.

3. Dyżurnet.pl: punkt kontaktowy do zgłaszania nielegalnych treści w internecie, w szczególności związanych z wykorzystywaniem seksualnym dzieci i zagrażającym ich bezpieczeństwu. W razie wątpliwości, eksperci punktu kontaktowego wskażą najlepszą ścieżkę postępowania. Zgłoszenie można przesłać za pośrednictwem formularza na www.dyzurnet.pl lub poprzez e-mail dyzurnet@dyzurnet.pl

4. Telefon Zaufania Biura Rzecznika Praw Dziecka

5. Platforma pomocowa 116sos.pl: bezpłatne, anonimowe i całodobowe wsparcie dla osób dorosłych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Kontakt z konsultantem można nawiązać pod numerem 116 123, poprzez formularz kontaktowy oraz czat na stronie www.116sos.pl

6. Take It Down: Jeżeli dziecko wysłało swoje intymne zdjęcia rozmówcy i zostały one upublicznione lub istnieje ryzyko, że zostaną udostępnione, można skorzystać z serwisu prowadzonego przez amerykańską organizację NCMEC: https://takeitdown.ncmec.org/ który umożliwia usuwanie niechcianych zdjęć z partnerskich serwisów społecznościowych.

Gdzie uzyskać wsparcie?

W przypadku, gdy dziecko zostało poszkodowane w procesie child groomingu należy przede wszystkim otoczyć je opieką i wsparciem, zbudować bezpieczną przestrzeń. Nie należy na dziecko krzyczeć, oceniać, zrzucać winy i odpowiedzialności za zaistniałą sytuację. Proces child groomingu jest manipulacją przeprowadzoną przez osobę dorosłą, w której poszkodowanym jest dziecko, często niepotrafiące jeszcze trafnie ocenić sytuacji, jej możliwych konsekwencji i zamiarów innych osób.

W trudnych sytuacjach warto zasięgnąć pomocy specjalisty, np. psychologa, który pomoże uporać się z trudnymi emocjami.

Istnieje wiele inicjatyw, które mają na celu niesienie pomocy psychologicznej, np.:

- telefon zaufania dla dzieci i młodzieży **116 111**
- telefon zaufania dla osób dorosłych **116 123 (116sos.pl)**
- telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci **800 100 100**
- Biuro Rzecznika Praw Dziecka – Dziecięcy Telefon Zaufania: **800 12 12 12**

Należy pamiętać, że w każdej sytuacji mającej na celu uwodzenie dziecka, to małoletni jest poszkodowany, a zaistniała sytuacja jest wynikiem manipulacji ze strony osoby dorosłej – sprawcy.

Więcej informacji o ryzykownych zachowaniach dzieci w internecie można uzyskać w poniższych publikacjach dostępnych na www.dyzurnet.pl:

- Ryzykowne zachowania seksualne i seksualizujące młodych użytkowników internetu. Zarys problematyki
- Nie na pokaz. Analiza wyników badania dotyczącego treści intymnych publikowanych przez młodzież
- Aplikacje mobilne – czy nasze dzieci są bezpieczne?